ROK XI

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nr 20

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 PAŹDZIERNIKA 1936 R.

EKSPORT CHEMICZNY

Położenie eksportu chemicznego z początkiem roku bieżącego mogło budzić poważne obawy. W pierwszym kwartale r. 1936 wartość tego eksportu wykazywała, w porównaniu z pierwszym kwartałem r. 1935, spadek o przeszło 18%. Zjawisko to mogło być przypisane znanym przyczynom, które wpłynęły na ogólne osłabienie działalności eksportowej przemysłu polskiego na przełomie roku 1935 i 1936. Następne miesiące, kiedy nastąpiła zmiana warunków naszego handlu zagranicznego wskutek wprowadzenia ograniczeń dewizowych — przyniosły jednak nieznaczną poprawę; spadek wynosił ciągle jeszcze 17%.

Dopiero lipiec przyniósł istotną zmianę: na 1 lipca spadek był już tylko 14%-owy, a na 1 września wyniósł już tylko 10%, co odpowiada mniej więcej przeciętnemu spadkowi wartości ogólnej wywozu polskiego.

Brak tutaj miejsca na szczegółową analizę przyczyn i przebiegu opisanego zjawiska, pojęcie bowiem eksportu chemicznego obejmuje długi szereg produktów, których warunki wytwórcze, warunki sprzedaży a zwłaszcza wywozu są jaknajzupełniej odmienne. Conajwyżej stwierdzić można, że niektóre pozycje wywozu zostały stracone, jak np. wywóz makuchów egzotycznych przez przemysł olejarski wskutek zmniejszenia przywozu i przerobu surowca, wywóz szeregu produktów na sąsiedni rynek niemiecki, ograniczony przez postanowienie umów z listopada roku ubiegłego i t. d. Również stwierdzić można, że naogół wartość (i ilość) eksportu drobniejszych produktów chemicznych wzrosła, co świadczy dodatnio o sprężystości eksporterów produktów chemicznych.

Dalszy przebieg eksportu — do końca roku, jest w tej chwili niewiadomy — wobec zaburzeń walutowych w Europie zachodniej. Nie brak głosów twierdzących, że w stosunku do wywozu chemicznego odegrają one tylko przemijającą i nieznaczną rolę. Twierdzenie to oparte jest na fakcie, że rynki francuski, włoski i szwajcarski odgrywały tylko bardzo nieznaczną rolę w odbiorze polskich produktów chemicznych. Bardziej atrakcyjny rynek holenderski był, poza nielicznymi wyjątkami rynkiem, na którym stale toczyła się walka konkurencyjna państw eksportujących chemikalia, ceny były doprowadzone do najniższego poziomu — dewaluacja zatym guldena może conajwyżej pośrednio na ceny oddziałać, potaniając zato dość efektywnie pośrednictwo holenderskie. Własny eksport chemiczny krajów o zdewaluowanym pieniądzu oczywiście wywoła trudności w sprzedaży światowej, jednakże o dalszym spadku cen na szerszą skalę trudno jest mówić, zważywszy że ceny kształtują się już oddawna na poziomie wynikającym z kosztu produkcji, opłacanego w zdewaluowanych funtach, dolarach, frankach belgijskich, jenach i tanich markach eksportowych.

Oczywiście nie brak wyjątków, tak np. zbyt zagraniczny sztucznego jedwabiu po dewaluacji lira związany będzie z nowymi trudnościami; sam zresztą okres wahań i dostosowywania się cen — niewątpliwie zaważyć może na cenach i wielkości zbytu zagranicą.

Przechodząc na zakończenie do kilku uwag dotyczących stosunków polskich, stwierdzić należy przede wszystkim, że zwiększenie zbytu wewnętrznego, ogólnie związane z urentownieniem produkcji — nie zostało bez wpływu na wzmożenie a raczej brak zaniku zainteresowania eksportem, możliwego tylko przy znośnych warunkach wewnętrznych. Następnie obawy co do utrudnień związanych z kontrolą eksportu na szczęście zupełnie się nie ziściły. Wreszcie podnieść należy, że system wiązanych tranzakcji kompensacyjnych, wykorzystywany w dość znacznej mierze przez nasz przemysł chemiczny, przyczynia się również do zwiększenia zainteresowania eksportem, zwłaszcza pobudza do eksportów pionierskich bądź nowych, dotąd niewywożonych produktów, bądź dawniej już eksportowanych — na nowe rynki.

O POMOC ZIMOWĄ

Znana jest z prasy codziennej inicjatywa najszerszej akcji celem przyjścia z pomocą licznym rzeszom bezrobotnym. Najwyższy protektorat Komitetu pomocy zimowej objął Pan Prezydent Rzeczypospolitej. Nadchodząca szybkimi krokami zima, znana powszechnie nędza paruset tysięcy ludzi w Polsce, elementarne uczucia humanitarne, wreszcie troska o losy naszego kraju: każą natężyć wszystkie siły społeczne w kierunku najszybszego przyjścia z pomocą biedującym masom ludzkim. Akcję tę trzeba zaliczyć do kategorii poczynań, których wypełnienie stanowi już nie cnotę, lecz obowiązek obywatelski.

Wychodząc z tego założenia, Prezydium Związku Przemysłu Chemicznego na posiedzeniu w dn. 13 października r. b. postanowiło zwrócić się do wszystkich przedsiębiorstw związkowych z wezwaniem o natychmiastowe przystąpienie do akcji pomocy zimowej, drogą wpłacania na ten cel odpowiednich sum do właściwych Komitetów. W celach ewidencyjnych niezbędne jest informowanie Związku Przemysłu Chemicznego o wysokości wpłaconych sum, pomocy w naturze, tudzież innych przejawach udziału w rzeczonej akcji. Związek Przemysłu Chemicznego rozesłał już odpowiednie odezwy do wszystkich zrzeszonych fabryk, znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Jako wydawnictwo Instytutu Śląskiego w Katowicach ukazała się monografia gospodarcza p. Michała Alberga, p. t. „Cynk, ołów i materjały pochodne". Ciekawa ta praca przede wszystkim daje szkic historyczny górnictwa rud na Śląsku, poczynając od XV wieku. Istotną treścią monografii jest zobrazowanie obecnego stanu wytwórczości cynku, ołowiu, kadmu, talu i srebra w Polsce; ponadto przedstawiona jest sytuacja niektórych produktów pochodnych, jak biel cynkowa, kwas siarkowy i t. d.

Zarówno techniczne jak gospodarcze czynniki tych wszystkich gałęzi produkcji są przez autora oświetlone zwięźle, ale wszechstronnie. Należy uznać tę monografię za cenne źródło aktualnych informacji; niektóre tylko twierdzenia autora, dotyczące kierunków rozwoju produkcji kwasu siarkowego w Polsce, nadawałyby się do polemicznej dyskusji.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Na dzień 5 listopada projektowane jest zwołanie posiedzenia Plenarnego Sekcji Eksportowej Związku. Osobne zawiadomienia rozesłane zostaną do wszystkich przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwa, które pragnęłyby poruszyć na posiedzeniu tym określone zagadnienia związane z eksportem, proszone są o powiadomienie Związku do dnia 20 b. m.

Rozpoczęte zostały rokowania handlowe z Rumunią. Związek na podstawie posiadanych materiałów zgłosił postulaty przemysłu chemicznego do tych rokowań.

Projektowany jest wyjazd misji gospodarczej polskiej do Francji. W misji przewidziany jest udział przedstawicieli Związku. Związek w drodze ankiety wśród zrzeszonych przedsiębiorstw zgromadził materiały związane z możliwością rozwoju naszego eksportu chemicznego do Francji.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów przywozowych i dewizowych (Nr. 28 „Informatora Eksportowego):

Francuska Afryka Zachodnia. Zniesienie kontyngentów przywozowych.

Iran (Persja). Obostrzenie przepisów przywozowych.

Malajskie Państwa (St. Zjednoczone). Obniżenie cła na ceratę i linoleum.

Włoska Afryka Wschodnia. Rozciągnięcie reglamentacji dewizowej i towarowej.

Zwracamy uwagę na raport, ogłoszony na str. 7 N-ru 28 „Informatora" w sprawie przywozu potasu żrącego i innych produktów chemicznych do *Tunisu.*

KRONIKA

Dn. 9 października r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym zapoznano się z bieżącymi pracami Związku w zakresie spraw traktatowych oraz wysłuchano sprawozdania Prezydium w zakresie decyzji w sprawach, które z braku czasu nie mogły być przedstawione Zarządowi.

Dnia 9 października r. b. odbyło się posiedzenie Sekcji Bezpieczeństwa Pracy Związku Przemysłu Chemicznego, z interesującym odczytem Inż. Stefana Żabickiego, p. t. „Bezpieczeństwo pracy w Zjednoczonych Fabrykach Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie".

Po odczycie rozwinęła się ożywiona dyskusja, która objęła szereg zagadnień bezpieczeństwa pracy. Między innymi — poddano rozważaniu sprawę pożytku posiadania gaśnic w poszczególnych oddziałach i salach fabrycznych. Omawiano również w sposób krytyczny zagadnienie angażowania pracowników przemysłowych przy stosowaniu metod psychotechnicznych. Przedstawiciel jednej z fabryk chemicznych poinformował o pożytecznym pomyśle: robotnicy, pragnący zwrócić uwagę na pewne braki bezpieczeństwa lub na możliwości wprowadzenia nowych środków ochronnych, wrzucają do odpowiednich skrzynek kartki ze swymi uwagami lub wnioskami. Doświadczenie uczy, że możność takiej anonimowej inicjatywy okazała się nader skuteczna i spowodowała liczne praktyczne wnioski.

Dn. 13 października r. b. odbyło się plenarne zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie.

Na zebraniu tym wiceprezes Izby, Dr. Wacław Fajans, wygłosił obszerny referat na temat aktu-

alnych zagadnień walutowych, poczym Izba przyjęła rezolucję o treści następującej:

„Wobec zaszłych w ostatnich tygodniach przemian walutowych w kilku krajach Europy zachodniej, zebranie plenarne Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie w dn. 13 października r. 1936 wyraża głębokie zadowolenie ze stanowiska, zajętego przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie waluty polskiej. Zebranie plenarne wypowiada przeświadczenie, iż w okresie zaznaczającej się poprawy sytuacji gospodarczej, stabilizacja waluty stanowi czynnik decydujący o naturalnej i zdrowej ewolucji, zarówno cen i obrotów, jak i kapitalizacji wewnętrznej".

Zebrani dokonali wyboru uzupełniającego dwóch wiceprezesów Izby, którymi wybrani zostali w sekcji przemysłowej radca Jan Rogowicz, a w sekcji handlowej — radca Henryk Brun.

Fabryki chemiczne, należące do Związku Przemysłu Chemicznego, nadsyłają nam często odpisy wniosków, dotyczących nieudzielania zezwoleń przywozu na wyrabiane przez nie artykuły. Wnioski takie kierowane są do Centralnej Komisji Przywozowej, w tym zapewne przeświadczeniu, że C.K.P. prowadzi pewną politykę gospodarczą udzielania lub odmawiania zezwoleń przywozu — w zależności od faktu wyrabiania albo niewyrabiania w kraju właściwych produktów. Pogląd taki jest błędny, gdyż zadaniem C. K. P. jest tylko rozdział wyznaczanych przez Min. Przemysłu i Handlu kontyngentów między poszczególnych importerów. Jeżeli więc kontyngent — bądź autonomiczny bądź umowny — został przez Ministerstwo określony, to muszą być też uwzględnione bez żadnych dalszych badań podania importerów o udzielenie zezwolenia przywozu.

Właściwą instancją do rozstrzygania wniosków o nieudzielanie zezwoleń przywozu jest Min. Przemysłu i Handlu, które jest władne nie wyznaczać właściwych kontyngentów, lub też — jeśli są już zawarte umowy kontyngentowe przewidujące pewne kontyngenty — przy bieżących rokowaniach o wznowienie lub zawarcie umów nie udzielać na przyszłość kontyngentów umownych.

Związek Inżynierów Chemików (Warszawa, Krucza 14) przystąpił do wydania „Kalendarza Chemicznego", który obejmować będzie obfitą treść, dotyczącą rozlicznych działów chemii czystej i stosowanej. Naczelną redakcję „Kalendarza Chemicznego" objął p. Inż. Eugeniusz Berger, którego wysoka kompetencja daje dostateczną rękojmię wartości opracowania. „Kalendarz" — obok części redakcyjnej — zawierać też będzie część ogłoszeniową, na której oparte jest sfinansowanie wydawnictwa. Ceny ogłoszeń są bardzo umiarkowane. Uważamy za swój obowiązek zwrócić uwagę firm, należących do Związku Przemysłu Chemicznego — na pożytek umieszczenia ogłoszeń w rzeczonym wydawnictwie, które niezawodnie dotrze do rąk wielkiej ilości czytelników.

Związek Przemysłu Chemicznego ponowił starania o zwolnienie od podatku drogowego benzolu, używanego w przemyśle chemicznym, aktualizując złożone w swoim czasie materiały w tej sprawie.

W związku z inicjatywą produkowania krótkometrażowych filmów popularno-naukowych i popularno-przemysłowych, Związek Przemysłu Chemicznego wskazał Min. Przemysłu i Handlu kilka tematów przemysłowych, któreby mogły być z powodzeniem użyte w tej pożytecznej akcji.

Został nam nadesłany komunikat Polskiej Agencji Agrarnej (P. A. A.) Nr. 211 z dn. 19 września 1936, przedrukowany później w niektórych dziennikach.

W komunikacie tym — poruszającym w sposób nierzeczowy sprawę zużywania szmalcu przez przemysł mydlarski — równocześnie zaatakowany został jeden z działaczów gospodarczych. Ponieważ rozmowa na temat zużywania szmalcu w przemyśle mydlarskim odbywała się na terenie Związku Przemysłu Chemicznego, a uczestniczyła w niej osoba zaatakowana w rzeczonym komunikacie, podajemy do wiadomości co następuje:

1) Polska Agencja Agrarna nie jest wogóle znana Związkowi Przemysłu Chemicznego,

2) Wobec tego, Polskiej Agencji Agrarnej (ani żadnej innej agencji lub dziennikowi) Związek Przemysłu Chemicznego nie udzielał jakichkolwiek informacyj o rozmowie w sprawach zużywania szmalcu przez przemysł mydlarski.

3) Związek Przemysłu Chemicznego uważa za swój obowiązek potępić niedopuszczalne w normalnych stosunkach podawanie fałszywych informacyj, oraz takie metody publicystyczne, które pod pozorem omawiania spraw gospodarczych, kryją w sobie rozgrywki natury personalnej.

Towarzystwo Pogotowia Ratunkowego w Warszawie przystąpiło do wydania Kalendarza Pogotowia Ratunkowego na r. 1937. Wydawnictwo to cieszy się zasłużoną poczytnością i poparciem całej Warszawy.

Redakcja Kalendarza zwróciła się do Związku Przemysłu Chemicznego z prośbą o poparcie akcji zbierania ogłoszeń wśród firm związkowych. Czynimy to z całą gotowością, zwracając uwagę zrzeszonych fabryk chemicznych zwłaszcza tych, których siedziba mieści się w Warszawie, na pożytek umieszczenia odpowiednich ogłoszeń w Kalendarzu Pogotowia Ratunkowego.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Urzędowym Min. Skarbu Nr. 27 z dn. 10 października r. b. ogłoszone zostało pod poz. 814 wyjaśnienie taryfikacyjne Min. Skarbu, zwracające uwagę na konieczność ścisłego badania nadchodzących z zagranicy materiałów plastycznych, zwłaszcza w kierunku zaliczania do poz. 488 p. 1 materiałów plastycznych na podłożu fenoli i formaliny.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.
Aceton	320.—
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—
Alkohol metylowy czysty 99/100	225.—
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1.53
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1.25
Azotan amonu	100.—
Azotyn sodowy	110.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50
* Boraks	75—85.—
Chloran potasu	175.—
Chlor ciekły	115.—
Chlorek cynku 50° Bé	30.—
Chlorek cynku w proszku biały	95.—
* Chlorek wapna bielący	30.60
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	18—20.—
Chlorobenzol	160.—
Chloroform czysty „purissimum"	690.—
„ „pro narcosi"	1.800.—
Dwuwęglan sodowy	38.—
Eter siarkowy	385—425.—
Fenol czysty	195.—
Formalina 40%	170.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	240.—
* „ techniczna 85/88%	180.—
Karbid	49.—
Karbolineum	20.50
Krezol czysty	75.—
Klej kostny	180.—
Klej skórny	250.—
Kwas azotowy tech. 36°Bé za 100% HNO_3	85.—
Kwas cytrynowy zwykły	460.—
Kwas mrówkowy 80%	210.—
Kwas winowy zwykły	480.—
Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
Kwas solny 19°/21° Bé	9.50
„ octowy techn. 30%	85.—
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15.—
„ rogowa 13/14% N_2	35.—
* Naftalin czysty w łuskach	48.—
Octan amylu	400.—
Octan metylu	300.—
Octan sodu	105.—
„ ołowiu	170.—
Oleina	185.—
Oleum 20%	12.75
Olej lniany	125.—
Olej kokosowy	98.—
Olej palmowy (z ziarn)	100.—
* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Saletra amonowa	100.—
Saletra potasowa	120.—
* Saletra sodowa przem.	58.—
Saletra sodowa rafin.	69.—
* Salmjak sublimowany	180.—
Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)	24.20
* Siarczan miedzi	55.—
* Siarczek sodu 60/62%	58.—
Smoła preparowana	14.50
Soda amonjakalna 98%	20.70
* „ kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Sól glauberska krystaliczna	7.—
Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Stearyna	170.—
Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Toluol czysty	95.—
Woda amonjakalna	43.—
Żelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.". Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. I-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.

Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc:
Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA" Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wyłączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„Fr. KARPIŃSKI Spółka Akcyjna", Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER" Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM", Warszawa, Leszno 15, tel. 11.06-81,
Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW" Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW", Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 5.84-30.

Siarczek węgla:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:
„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna: Sp. Akc. „STREM", Warszawa Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.
Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.
Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA
Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.